

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCLXII. Maritus virginis raptor.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

CCLXII.

Maritus virginis raptor.

INIUSTI REPUDIUM SIT ACTIO. Qui habebat uxorem, rapuit virginem: nuptias rapta optavit: ille repudiavit uxorem: agit illa iniusti repudii.

DECLAMATIO.

L Ex iniusti repudi maxime necessaria ad continenda matrimonia, & his præcipue moribus (quibus finem tantum necessitas fecit) super omnes leges tuenda est. Repudiatam ab hoc uxorem esse manifestum est, Reliquum est ut aliquid repudiatæ objiciat. Ita demum enim potest esse justum repudium, si meruit id quæ repudiatur. Ne ipse quidem tam imprudens est (quanquam non desit audacia) ut crimen ullum fingat in uxorem. Necessitate defenditur. Poteram dicere, ² aliud esse justum. Nam lex iniusti repudii spectat utramque personam: nec satis est id modo intueri, quid maritus facere debuerit: verum id quoque intuendum est, quid pati debuerit uxor. Quare licet tu necessario repudiaveris, hæc injuste repudiata est. Hæc dicerem, si non tua culpa accidisset, ut repudiaries. Sed miror, si in hac civitate diligentissima juris, ulla lex contra alteram scripta est: aut hoc prudentissimi constitutores juris non viderunt. Quomodo necesse est, quod justum non erat? Rapta, inquit, nuptias meas optaverat. Non est hoc tale, quale si diceres, tyrannus coegit: quale si diceres, Aliquis, cui potestatem dederat Respublica, hoc iussit:

¹ Quintil. lib. 7. Institutio. orat. cap. 5. Simpliciores illæ cavillationes iniusti repudii, sub qua lege, controversia illud proprium habent, quod à parte accusantis defensio est, & defendentis, accusatio, &c. Illic omnes fere loci, qui in scholis tractari solent, summam referuntur. Necnon ibi Fabius explicat, quibus fori actionibus & formulis respondeant. Iniusti repudii aut

malæ tractationis, rei uxoriæ actio est, cum quæritur utrius culpa divortium, factum sit. Cæterum de divortiis, causis divortiorum, & pœnis culpa divertentium, pleni sunt libri & oratorum & jurisconsultorum: inter quos vide Ulpian. in Fragmentis tit. de dotibus. *Ærodius.*

² *Aliud esse justum.*] Adde, aliud necessarium. Idem.

jussit: Senatus, aut populus pertinere id ad rempublicam existimavit. Ut rapta repudiare coegerit, ut cogi posses, tu fecisti. Et ipsum hoc repudii tempus, male computas. Tunc repudiatam tu credis uxorem, cum res suas sibi habere jussa est? cum egredi de domo? Uxorem tunc repudiasti cum egisti utraptæ adversus te liceret, ¹ quantum adversus cœlibem licet. RAPTARAPTORIS MORTEM, VEL NUPTIAS OPTET. Hanc potestatem adversus te vitiata habuit. ² Ecquid intelligis jam non esse uxorem, quæ non obstat? Ego te adeo non puto defendi hoc genere patrocini posse: ut quocunque alio modo dimisisses uxorem meliorem tum causam fuisses habiturus. Egregia hercule defensio. Dico, Repudiasti uxorem pudicam, obsequentem, fidelem. Respondes mihi, Sed rapui: sed alienam domum expugnaui. Pessimus maritus videreris, si amorem in aliquam meretricem deflexisses: si ancillarum cupiditas à geniali toro avocaret. Jam tum non eras maritus, cum animus tuus spectabat vacantes: & hoc si tantum libidine & cupiditate fecisses, ³ repudiatæ tamen causa ad te rediret. Quid si ne credibile quidem est nisi eo pacto factum hoc esse, ut tibi raptori ignosceretur? An vero tu in tantum periculum venisses, ut raperes maritus, ut crimini tuo hanc quoque adjiceres invidiam? Nisi succurritis, judices, inventum est jam quomodo uxores optimas repudiare liceat. Prospicienda tantum virgo est, rapienda est: cæterum defendemus istud, quod nullo genere licet facere, licet specie necessitatis. Præter hæc, illud

¹ *Quantum adversus cœlibem licet.*] Tantum adversus te maritum, quantum adversus cœlibem, & eum qui nondum uxorem duxerit, licet: nempe ut vel mortem, vel nuptias optaret. *Idem.*

² *Et quid intelligis jam non esse uxorem.*] Quasi dicat, non sola optio sufficit, ut statim veluti ipso jure, uxor raptoris esse incipiat: sed & jurejurando & decreto magistratus opus est. Prius

igitur uxorem aliam repudiassè, culpa est mariti, & ideo injusti repudii agi potest: Altera lectio & restitutio nostra, nec conjectura caret: nam cui uxor est domi, hujus potius mors quam nuptiæ optari possunt: sic ut electioni raptæ præscribi posset. Si non uxorem habeo. *Idem.*

³ *Repudiatæ tamen causa.*] Lege: repudii tamen causa ad te rediret. Gron.

illud quoque, iudices, intueri oportebit, ¹quo maximorum istius criminum, aliqua tamen vindicta contineat: Per se indignum erat, raptorem impune fecisse: indignum erat, injuste repudiatam esse uxorem: ² utrique crimini una poena erit, levis quidem. Et sane habeat hoc lucrum magna nequitia, quod non fere puniri pro meritis potest: ³ ab illa quidem rapta vindicavit nos ipse.

CCLXIII.

Ignominiosus contra tres rogationes.

QUI TRIBUS ROGATIONIBUS CONTRADIXERIT, NEC TENUERIT IGNOMINIOSUS SIT. Duabus quidam rogationibus contradixit: non tenuit: Tertia rogatio ferebatur, qua ignominia remittebatur notatis: contradixit & huic: non tenuit. dicitur ignominiosus.

DECLAMATIO.

QUI TRIBUS ROGATIONIBUS CONTRADIXERIT, NEC TENUERIT, IGNOMINIOSUS SIT. ⁴ Lex manifesta (fortasse supervacuum ⁵ ista dicere, verumtamen permittit lex & hoc dicere) iusta. Quis majore ignominia dignus est, quam homo inquietus, qui publicis utilitatibus ter obstiterit? qui ne metu quidem ignominiae ad silentium compelli, saltem tertio potuerit? Ergo de lege dubitari nihil potest. Videamus, an hic

¹ Quo maximorum istius criminum.] Superiores, istum. Sed scribendum: quo max. istius criminum aliqua tamen vindicta contingat. Paullo ante insinuaverat iudicibus inter raptam & raptorem clandestinum pactum intercessisse, hic raperet, illa nuptias optaret. Itaque nunc sic loquitur, ut utriusque culpam puniri velit. Idem.

² Utriusque criminis una poena erit, levis quidem.] Cum bis (inquit) puniri eum oporteret, & quia unam rapuit, & quia alteram culpa sua repudiat: quae duo crimina, suam poenam habent legitimam & separatam. Nunc minus odiosa sit haec agentis mulieris actio, quo utriusque criminis poena erit unica, &

ea quidem levior, quia pecuniaria, quam mariti injuste divertentes, uxoribus praestant. De hac poena Plutarc. in Romulo. Iustinian. in l. consensu, & l. ult. C. de repud. Apud Athenienses dotis etiam usuras praestabat maritus, & quaedam frumenti annua, Demosthenes *veaiogov*. Arodius.

³ Ab illa quidem rapta vindicavit nos ipse.] Scribe, ab illa quidem rapta vindicabit nos ipsa. Ab illa, puta, nequitia, me vindicabit ipsa rapta, si nempe inane votum fecisse iudicetur, & amissa virginitate marito careat. Gronovius.

⁴ Lex manifesta.] Scribe, manifesta. Caetera recte se habent. Idem.

⁵ Ista dicere.] Melius, iusta dicere. Pith.